

Litauen i NATO?

Norges unnfallenhet

Av Leon Bodd, honorær general-
konsul for Litauen i Norge

Forsvarsminister Jørgen Kosmo har i en artikkel i Aftenposten 6.2. grunnlagt hvorfor Norge ikke vil godta Baltikum som medlem av NATO. Han viser til at det er fem betingelser som må innfris for at en søknad skal kunne innvilges. I mitt tilsvaret til Kosmo vil jeg bare ta opp Litauens grunnlag for medlemskap. Forsvarsministerens fem punkter er følgende:

- Landet må ikke ha grense-uoverensstemmelser
- Ikke minoritetsproblemer
- Menneskerettighetene må overholdes
- De må ha etablert demokratisk politisk kontroll over sine militære ressurser
- Vilje til å delta i NATOs kjernefunksjoner

Litauen oppfyller alle disse kriterier og likevel vil ikke Norge anbefale medlemskap. Hvorfor ikke fortelle sannheten, nemlig at Norge er redd for hvordan Russland vil reagere.

Kampen for uavhengighet i 1990 og 1991 er det beste bevis på viljen til det litauiske folk til å forsvare seg selv, men også til å forsvare vestlige verdier. Fol-

ket forsvarte seg med fredelige midler etter at 13 litauere ble drept den 13.1. 1991 da tusener av sovjetiske fall-skjermssoldater var i ferd med å storme parlamentet og arrestere de folkevalgte. Ti tusen litauere sto fredelig som et skjold foran parlamentet, og uten at det ble avfyrt et skudd, hindret man stormingen.

Litauen søker ikke medlemskap i NATO p.g.a. en umiddelbar øyeblikkelig fare. Hvis ustabiliteten i øst skulle øke, vil ikke Litauen vente på at NATO kommer til unnsetning, men vil kjempe for friheten og forsvare de vestlige demokratier.

Artikkel 3 i den litauiske grunnlov tilkjenner klart at det er en plikt for enhver litauer å kjempe mot en inntrenger. Litauens forsvar er bygget opp fra grunnen fra 1991. Vestlige instruktører er stadig i virksomhet, og slik bygges forsvaret ut. I den sammenheng bør det nevnes at hverken Spania eller Tyskland hadde nødvendig militær kapasitet for medlemskap i NATO da de ble medlemmer. Eksempler som Island og Danmark viser at det er politisk vilje som er det avgjørende.

Det er altså mangelen på politisk vilje og ikke det litauiske forsvar eller forberedelsene til samarbeid med alliansen som er kjernen i all misforståelse relatert til dette spørsmålet.

Når man nå er villige til å innby Ungarn, Tsjekkia og Polen som medlemmer, er det ikke etter hva jeg forstår foretatt noen vurdering av disse lands forsvar. Jeg vil ikke gå nærmere inn på de fremskritt som Litauen har gjort i opplegget for sitt forsvar, men at landet bl.a. var med i fredsbevarende styrker i det tidligere Jugoslavia, skulle være et bevis på forsvarets opplegg.

Litauen har nettopp gjennomført et demokratisk valg som førte til en helt ny politisk regjering og nærmest et helt nytt parlament. Den nye opposisjon har lojalt fulgt de demokratiske spilleregler, og Litauens folkevalgte president som tilhørte et annet parti enn det som nå har makten, har fulgt konstitusjonen ved å godta en regjering av en helt annen politisk farve enn han selv tilhører.

Jeg vil forøvrig nevne at russerne som utgjør 9 prosent, fikk i 1991 tilbud om litauisk statsborgerskap, og 90 prosent valgte dette, grensene mot nabolandene er klare, menneskerettighetene er fulgt, Litauen er medlem av Euro-parådet og litauerne har evne til å delta i NATOs kjernefunksjoner.